

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de 'Leeswijzer profielen Natura 2000 versie 2026', waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

A027 Grote zilverreiger (*Ardea alba*)

A. Algemeen

1. Kenschets

1.1 Beschrijving

De grote zilverreiger is een geheel witte reiger, afgezien van de zwarte snavel (geel in de winter) en de donkere (in broedtijd deels oranje) poten, en is in grootte vergelijkbaar met de blauwe reiger (lengte 80-102 cm). Het is een koloniebroeder van uitgestrekte rietmoerassen. Tegenwoordig is de grote zilverreiger het gehele jaar aanwezig. Sinds 1978 wordt gebroed in Nederland. Ook als overwinteraar is de soort relatief nieuw in Nederland met een sterke toename rond de eeuwwisseling. De broedgebieden van de grote zilverreiger liggen in gematigde en tropische laaglandgebieden, verspreid over de hele wereld. De Nederlandse broedpopulatie wordt in het najaar aangevuld met vogels uit

Bron: Saxifraga – Tom Heijnen

uiteenlopende windrichtingen, zowel uit Frankrijk, Oost-Europa (Polen, Wit-Rusland, Oekraïne) als Zuidoost-Europa (Hongarije). Een groot deel van deze vogels blijft ook overwinteren. In Nederland komt de ondersoort *Ardea alba alba* voor, die behoort tot West-, Centraal-, Zuidoost-Europese/Zwarte Zee en Mediterrane flyway-populatie.

1.2 Relatief belang binnen Europa

Broedvogel

De grote zilverreiger komt met name voor in Oost- en Zuidoost-Europa: Wit-Rusland, Oekraïne, Hongarije, Oostenrijk en de Zwarte Zeekust van Roemenië kennen de grootste aantallen, met enkele verspreid liggende populaties elders in de Europa, zoals in Frankrijk en Nederland. Inmiddels is de soort in de meeste landen als broedvogel vastgesteld. De Europese broedpopulatie (exclusief Rusland) wordt geschat op 20.000-36.000 paren. De broedpopulatie in de Europese Unie omvat naar schatting 7.800-11.000 paren. Het aandeel van de huidige Nederlandse broedpopulatie binnen Europa (exclusief Rusland) en de Europese Unie is respectievelijk ca. 1% en 2-4%.

Niet-broedvogel

De West-, Centraal-, Zuidoost-Europese/Zwarte Zee en Mediterrane flyway-populatie wordt geschat op 120.000-180.000 vogels, waarvan in Nederland 6-12% verbleef tijdens de trektijd in de periode 2015/16-2020/21.

1.3 Aandeel van populatie in Vogelrichtlijngebieden

Broedvogel

De broedpopulatie van de grote zilverreiger omvatte naar schatting gemiddeld 350 paren in de periode 2016-2021, waarvan zich ca. 40% in Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](https://soortpagina.op.natura2000.nl) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

Niet-broedvogel

Het gemiddeld seizoensmaximum van de grote zilverreiger betrof 12.800 vogels in de periode 2015/16-2020/21, waarvan zich ca. 12% binnen Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](#) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

B. Bescherming

2. Status

Grote Zilverreiger *Ardea alba* (A027). Genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn (inwerkingtreding 1981). Voor Vogelrichtlijngebieden in Nederland relevant als broedvogel én niet-broedvogel.

3. Ecologie

3.1 Algemene beschrijving leefgebied

Broedvogel

Het broedbiotoop van de grote zilverreiger bestaat uit water- en moerasrijke landschappen. Grote zilverreigers zoeken hun voedsel overdag, meestal bewegingloos wachtend in ondiep water of bijv. in weilanden. Foerageervluchten reiken tot op 15 kilometer van de broedkolonie.

Niet-broedvogel

Buiten de broedtijd verblijven grote zilverreigers in uiteenlopende en veelal waterrijke biotopen, mits ondiepe wateren aanwezig zijn, voornamelijk in zoet water, maar ook wel in brakke milieus. Natte polders en sloten zijn vooral in het winterhalfjaar als voedselgebied van belang. Het is een opportunistisch jagende vogelsoort, die zich snel aanpast aan veranderende voedselomstandigheden. Bij aanhoudende vorst en sneeuwval trekken veel grote zilverreigers zuidwestwaarts, en verzamelen zich in gebieden die het langst ijsvrij blijven, zoals in de Biesbosch. Een aanzienlijk deel van de vogels blijft echter achter en weet de winterse omstandigheden blijkbaar goed te doorstaan. De gemeenschappelijke slaappleatsen bevinden zich in voor mensen moeilijk bereikbare bomenpartijen langs water en/of (riet)struweel met ondiep water om te drinken. Slaappleatsen kunnen tot 5-10 kilometer van de voedselgebieden liggen.

3.2 Broedecologie

Grote zilverreigers broeden van april tot juni bij voorkeur in kolonies van rietmoerassen en oeverzones van meren en plassen, bossen langs rivieren (ooibossen) en aan kusten bij de mondingen van rivieren. Ze hebben één broedsel per jaar met meestal 3-5 eieren. Grote zilverreigers broeden in veel gevallen in gemengde kolonies met andere soorten (aalscholver, blauwe reiger, lepelaar). De nestplaats ligt in uitgestrekte rietvelden, waar bodemnesten worden gemaakt op een 'kniklaag' van oud, niet te dicht, maar sterk riet in ondiep water. Soms worden nesten ook in wilgen- of andere struiken gemaakt, incidenteel in moerasbos.

3.3 Voedsel

Broedvogel

Het dieet van de grote zilverreiger kent veel variatie. De vogel eet bij voorkeur vis met een lengte van 5 tot 15 cm, zoals driedoornige stekelbaars, baars, karper, pos, winde, bittervoorn en blankvoorn, maar ook veel aquatische insecten zoals waterroofkevers, watertorren, krekels en libellen. Al naargelang het aanbod eten de grote zilverreigers ook kleine zoogdieren zoals muizen en mollen, evenals kleine vogels en amfibieën.

Niet-broedvogel

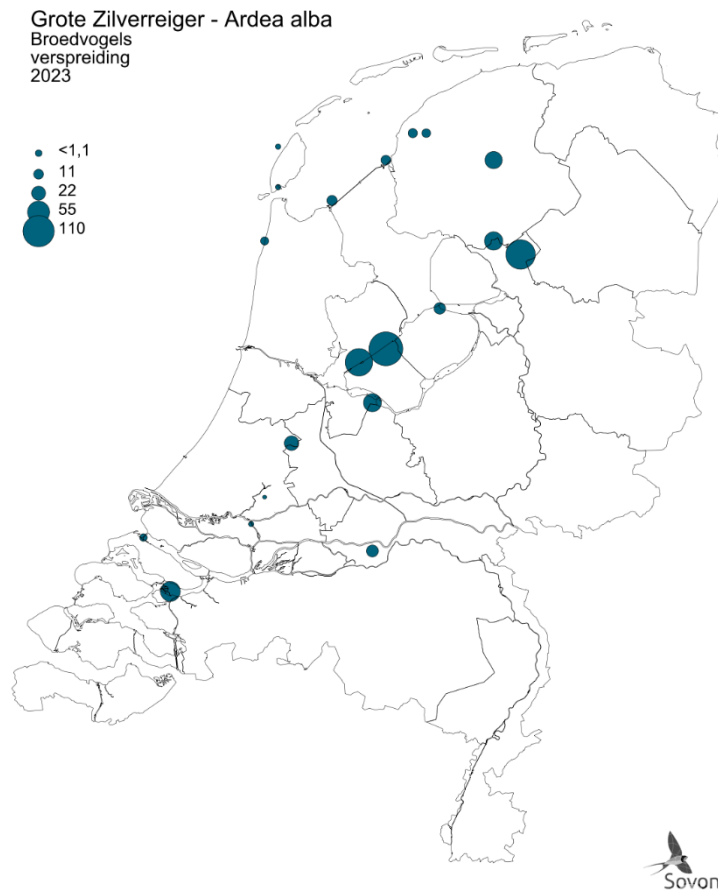
In nazomer, najaar en winter jagen grote zilverreigers ook op muizen in grasland, vooral in muizenrijke jaren. Ze foerageren zowel als eenling als in groepen. Commensalisme (een vorm van symbiose) treedt op met aalscholvers, waarbij ze profiteren van groepsgewijs vissende aalscholvers die vissen richting de oever opjagen. Het dieet 's winters bestaat zodoende uit vissen met een lengte van 5 tot 15 cm, kleine zoogdieren zoals muizen en mollen, en incidenteel kleine vogels. Bij vorst worden muizen nog belangrijker als voedsel.

C. Voorkomen, Staat van Instandhouding, drukfactoren en maatregelen

4. Huidig voorkomen

Broedvogel

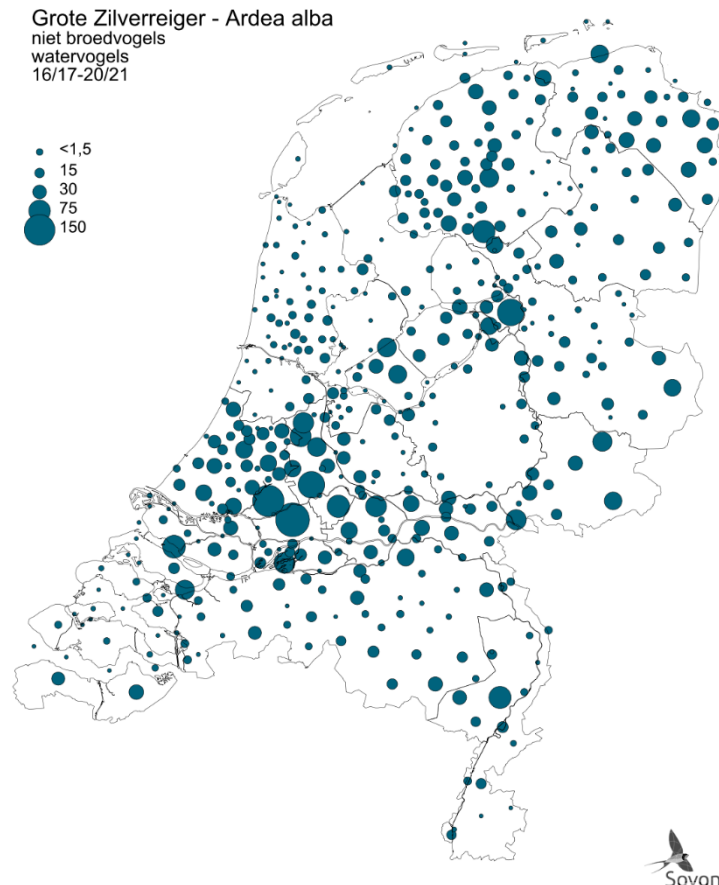
De Nederlandse broedpopulatie van de grote zilverreiger omvatte naar schatting 310-560 paren in de periode 2018-2023. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt momenteel in Flevoland waar de broedkolonies in de Oostvaardersplassen en Lepelaarsplassen tezamen het grootste deel van de Nederlandse populatie herbergen (197 paren in 2023). Een andere belangrijke kolonie bevindt zich in de Wieden, welke met 90 paren in 2023 de op één na grootste kolonie van ons land was (Boele *et al.* 2024). Het jaar 2023 liet een stevige toename ten opzichte van 2022 zien, op provinciaal niveau groeide de populatie het hardst in Friesland; van 40 paren in 2022 naar 93 in 2023. Ook elders vestigden zich in 2023 meer paren: Noord-Holland (26 resp. 58), Overijssel (56 resp. 90), Zuid-Holland (43 resp. 73), Flevoland (172 resp. 211) en Gelderland (6 resp. 15) (Boele *et al.* 2024). Vrijwel alle vestigingen vinden plaats in kolonies van andere reigersoorten en lepelaars (de Jong 2018). Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Voorkomen van de grote zilverreiger als broedvogel in 2023. Weergegeven is het aantal broedparen per atlasblok (5x5 km). Deze kaart is gebaseerd op landelijke tellingen van kolonievogels (Meetnet Broedvogels).

Niet-broedvogel

De winterpopulatie van de grote zilverreiger omvatte 8.100-16.500 vogels in de periode 2016/17-2021/22. De doortrekkpopulatie lag in dezelfde periode iets hoger met 9.600-18.600 vogels. Waar de soort zich eerst ophield in grote, waterrijke natuurgebieden en veenweides, is deze momenteel door heel Nederland te vinden, ook in open agrarisch gebieden en moeraslandschappen, alsmede in het rivierengebied en in nieuwe moerasnatuur. De soort mijdt zelfs de zoute gebieden niet, maar het voorkomen aldaar is vrijwel beperkt tot de vastelandskwelders en hij is schaars op de centrale Waddeneilanden. De hoogste dichtheden zijn te vinden in de veenweides van Friesland, de Kop van Overijssel, Flevoland, Arkemheen-Eemland en Zuid-Holland (de Jong 2018). Bij strenge vorst en sneeuw verplaatsen grote zilverreigers zich meer naar open water in Zuidwest-Nederland, met name de Biesbosch. Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Verspreiding van de grote zilverreiger als niet-broedvogel in de periode 2016/17 – 2020/21. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (vogels) per hoofdgebied (cluster van telgebieden).

5. Beoordeling landelijke Staat van Instandhouding

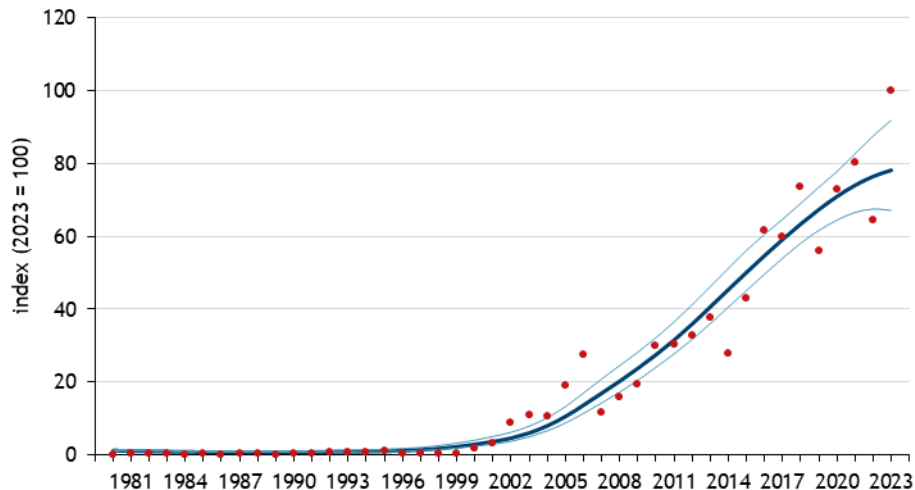
5.1 Broedvogel

5.1.1 Trends en ontwikkelingen

De aantalsontwikkeling van broedende grote zilverreigers in Nederland laat zowel op de korte termijn (2012-2023) als de lange termijn (1980-2023) een sterke toename zien.

Het eerste zekere broedgeval werd geregistreerd in de Oostvaardersplassen in 1978. De soort kreeg echter maar langzaam voet aan de grond op Nederlandse bodem, in de jaren tachtig werden enkel twee broedgevallen waargenomen in de Oostvaardersplassen. Herinundatie na tijdelijke drooglegging van de randzone van de Oostvaardersplassen in 1991 bleek een positieve uitwerking te hebben op de soort. Hierdoor ontstond er een voedselbonanza van driedoornige stekelbaarsjes waar de grote zilverreiger goed van profiteerde. Vanaf dit moment is de soort een jaarlijks terugkerende broedvogel in de Oostvaardersplassen. Ook in andere gebieden dook de soort op als

broedvogel, zoals in het Naardermeer en de Nieuwkoopse Plassen. Vanaf de eeuwwisseling ging het de soort voor de wind in de Oostvaardersplassen en namen de aantallen broedparen sterk toe, met hier en daar jaarlijkse dipjes in aantallen veroorzaakt door verstoring door zeearenden of droogte op de broedplaats. In 2003 kwam er een vaste jaarlijks bezette broedkolonie bij in Nederland, de Wieden. Andere sindsdien ontdekte locaties met in 2018-2020 aanzienlijke aantallen zijn de Lepelaarsplassen (maximaal 114 paren), de Makummer Noordwaard, de Rottige Meenthe en eilandjes in het Krammer-Volkerak (ieder maximaal 33-70) (Sovon 2021). Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Aantalsontwikkeling van de grote zilverreiger als broedvogel. Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen).

5.1.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022¹

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het huidige broedgebied van de grote zilverreiger is sinds 2013-2015 verruimd (de Jong 2018). Waar de soort eerst enkel in de Oostvaardersplassen en de Wieden broedde, zijn er nu ook kolonies in o.a. de Lepelaarsplassen, IJsselmeer en Krammer-Volkerak.

ii. Populatie: gunstig

Het aspect populatie wordt als 'gunstig' beoordeeld, want de lange termijntrend (1990-2020) vertoont een sterke toename en de populatieomvang bevond zich in de periode 2015-2020 op een gunstig niveau voor de populatie.

iii. Leefgebied: gunstig

Het actuele leefgebied is van voldoende omvang om de populatie op een gunstig niveau in stand te houden.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De sterke toename in aantallen op de korte termijn (2009-2020) en de afwezigheid van grote knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' wordt beoordeeld.

¹ Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024a) en Vogel *et al.* (2021).

5.1.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding (SvI) van de grote zilverreiger als broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024a). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is². De SvI is in 1981 niet beoordeeld omdat de soort een in ons land nieuwe broedvogel betreft, waarvan het eerdere ontbreken niet duidelijk op factoren als de kwaliteit van het leefgebied kan worden teruggevoerd.

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Populatie	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Leefgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig

5.1.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 320 broedparen (ministerie van LNVN 2026).

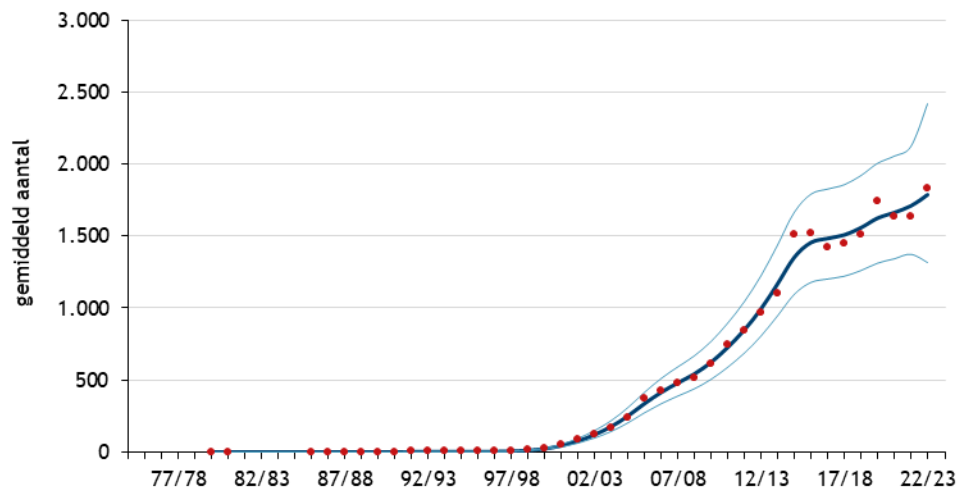
5.2 Niet-broedvogel

5.2.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de grote zilverreiger als niet-broedvogel laat op de lange termijn (1980/81-2022/23) een sterke toename zien, op de korte termijn (2011/12-2022/23) een matige toename.

Tot 1984 waren overwinterende grote zilverreigers in Nederland een zeldzaamheid. In de jaren negentig werden enkele tientallen vogels waargenomen buiten de Oostvaardersplassen. Vanaf 2000 namen de aantallen buiten het broedseizoen spectaculair toe, in het kielzog van de toenemende broedpopulaties in eigen land (waarschijnlijk deels standvogel) en elders in Europa. In Oekraïne, Wit-Rusland en Hongarije vervijfvoudigden de aantallen tussen 1990 en 2010 naar ruim 11.000 paren en het is aannemelijk dat de belangrijke Russische populatie eveneens groeide (Lawicki 2014). Dat Oost-Europese grote zilverreigers tot in West-Europa doordringen (net als Zuid-Europese), blijkt uit ringaflezingen. Gezien de aantallen die op slaappleatsen en tijdens watervogeltellingen worden genoteerd, zullen het vooral deze Oost-Europese vogels zijn die Nederland in de winter bezoeken (Sovon 2021). Relatief koude winters (2008/09-2011/12) zorgden niet voor een afname van de aantallen, maar wel enige herverdeling binnen het land, met bijvoorbeeld een sterker accent op West-Nederland, met name de Biesbosch. Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

²Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNVN 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

De aantalsontwikkeling van de grote zilverreiger als niet-broedvogel. Weergegeven is het seizoensgemiddelde in de monitoringgebieden (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen). Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni).

5.2.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022³

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het huidige verspreidingsgebied van de grote zilverreiger is sinds de periode rond 1980, de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn, enorm verruimd: ze komen 's winters bijna net zo verspreid voor als blauwe reigers (88% vs. 96% van de atlasblokken (5x5 kilometer); de Jong 2018)

ii. Populatie: gunstig

De populatietrend laat zowel op de lange (1980/81-2019/20) als de korte termijn (2008/09-2019/20) een sterke toename zien en de populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 is gelijk aan een gunstig niveau voor de populatie. Het aspect populatie is daarom als 'gunstig' beoordeeld.

iii. Leefgebied: gunstig

Het actuele leefgebied is van voldoende omvang om de populatie op een gunstig niveau in stand te houden.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De sterke toename in aantallen op de korte termijn en de afwezigheid van grote knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' wordt beoordeeld.

³ Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024b) en Vogel *et al.* (2021).

5.2.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De SvI van de grote zilverreiger als niet-broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024b). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is⁴.

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Populatie	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Leefgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig

5.2.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van voor ten minste 5.500 vogels (seizoensgemiddelde) (ministerie van LNVN 2026).

6. Drukfactoren

Broedvogel

- *Natuurlijke begrazing*: de grote zilverreiger is een zichtjager, waarbij ze overdag vaak bewegingloos wachten in ondiep water om. In de Oostvaardersplassen is door begrazing van grauwe ganzen slibopwerveling ontstaan in het water met als gevolg dat er een verschuiving van helder naar troebel water optreedt (Provincie Flevoland 2015), waardoor de foerageeromstandigheden voor grote zilverreigers verslechterd.
- *Ziekten*: de grote zilverreiger is beoordeeld als kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) in het broedseizoen vanwege het broeden in kolonies. Watervogelsoorten die in bepaalde delen van het jaar in dichte groepen leven (zoals broedkolonies), lijken kwetsbaar te zijn voor HPAI. Het vermoeden bestaat dat dit een belangrijke factor is, omdat er in zulke groepen meer mogelijkheden zijn voor virusoverdracht (blootstelling) en voor eventueel soortspecifieke aanpassing van het virus (Slaterus *et al.* 2022, 2024).
- *Verstoring door aanwezigheid*: de grote zilverreiger vertoont tijdens de broedtijd een middelgrote verstoring gevoeligheid (Krijgsveld *et al.* 2022). Met name in de vestigingsfase van kolonies in het voorjaar is de soort gevoelig voor menselijke aanwezigheid (boten, wandelaars, honden e.d.).
- *Sterfte door infrastructuur*: grote zilverreigers zijn gevoelig voor aanvaringen met hoogspanningslijnen (Buij *et al.* 2020).

Niet-broedvogel

- *Natuurlijke begrazing*: de grote zilverreiger is een zichtjager, waarbij ze overdag vaak bewegingloos wachten in ondiep water om. In de Oostvaardersplassen is door begrazing van grauwe ganzen slibopwerveling ontstaan in het water met als gevolg dat er een verschuiving van helder naar troebel water optreedt (Provincie Flevoland 2015), waardoor de foerageeromstandigheden voor grote zilverreigers verslechterd.
- *Ziekten*: de grote zilverreiger is beoordeeld als kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) buiten het broedseizoen vanwege het voorkomen op gezamenlijke slaapplekken (Slaterus *et al.* 2022, 2024).
- *Verstoring door aanwezigheid*: buiten het broedseizoen is op slaapplekken de gevoeligheid voor verstoring groot, tijdens het foerageren kan de gevoeligheid voor verstoring sterk variëren tussen individuen (Krijgsveld *et al.* 2022). De gemeenschappelijke slaapplekken bevinden zich vaak in voor mensen moeilijk bereikbare bomenpartijen langs water en/of (riet)struweel met ondiep water. Soms vliegen grote zilverreigers daar laat in de schemering naar toe om de kans op verstoring te verkleinen.
- *Sterfte door infrastructuur*: grote zilverreigers zijn gevoelig voor aanvaringen met hoogspanningslijnen (Buij *et al.* 2020).

⁴Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNVN 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

Invloeden van buiten Nederland

De aantallen in Nederland (met name buiten de broedtijd) zijn grotendeels afhankelijk van de populatieontwikkeling in de herkomstlanden. Vanaf de jaren tachtig nam de broedpopulatie in Oost-Europa sterk toe en begon een forse uitbreiding richting het westen (eerste broedgevallen in Zweden, Engeland, Duitsland en België in 2012). Mogelijke oorzaken zijn toenemend voedselaanbod, verbeterde bescherming en klimaatopwarming. De grootste broedkolonies zijn te vinden in Wit-Rusland, Hongarije, Oostenrijk en Oekraïne (de Jong 2018). Ondanks sterke jaarfluctuaties op kolonie-niveau, is er een langdurige toename in aantal broedparen in Europese broedgebieden (Keller *et al.* 2020).

7. Maatregelen voor beheer, herstel en uitbreiding

Hieronder worden aanbevolen maatregelen genoemd ten behoeve van de soort.

Broedvogel

- Grootschalige waterstandsverlagingen, gevolgd door herinundatie en langjarige en jaarlijkse schommelingen van het waterpeil als gevolg van de natuurlijke verschillen in neerslag en verdamping door de seizoenen en de jaren heen, dragen bij aan de peildynamiek en zorgen voor optimale broedlocaties en/of foerageergebieden voor de grote zilverreiger (Provincie Flevoland 2015).
- Grote zilverreigers profiteren van (gedeeltelijke) herinundatie na tijdelijke drooglegging, zoals in de Oostvaardersplassen in 1991. Verhoging van het waterpeil dat volgt op een lange periode van verdroging zorgt voor een explosie van kleine vis (Koridon *et al.* 1981). Door inundatie van grote oppervlakten overjarig riet komt het rietland geïsoleerd te liggen waardoor predatie door grondpredatoren wordt verminderd. De aanwezigheid van uitgestrekte overjarige rietvelden en/of moerasbos bieden broedlocaties voor grote zilverreigers (Provincie Flevoland 2015).
- Vanaf 1995 wordt het grazige gebied van de Oostvaardersplassen jaarrond begraasd door hekrunders, konikpaarden en edelherten. Deze grote herbivoren zorgen voor de aanwezigheid en het behoud van graslanden, welke in combinatie met de reeds gegraven poelen aldaar, zorgen voor goede voedselvoorziening voor grote zilverreigers (Provincie Flevoland 2015).
- Waar door begrazing van grauwe ganzen slibopwerveling is ontstaan, resulterend in troebel water, is verwijderen van dit slib van belang voor het creëren van goed waterdoorzicht voor de vangbaarheid van prooien voor de grote zilverreiger (Provincie Flevoland 2015).
- Ondanks dat grote zilverreigers vaak op plekken broeden die moeilijk toegankelijk zijn, is het belangrijk dat de rust in deze gebieden gewaarborgd wordt. Over het algemeen wordt bij recreatie in de broedtijd als afstand tussen de kolonie en de verstoringbron een bufferzone van minimaal 100 meter geadviseerd en bij foeragerende vogels 100 meter (tot 250 meter op water), al kan de situatie tussen locaties verschillen. Met name in de vestigingsfase van kolonies zijn de vogels zeer gevoelig voor verstoring door menselijke aanwezigheid (boten, wandelaars, honden e.d.). De soort heeft rustige broedlocaties en foerageergebieden nodig op ruime afstand (meer dan 200-300 meter) van paden en vaarroutes (Krijgsveld *et al.* 2022).
- Maatregelen om aanvaringen met hoogspanningsleidingen te voorkomen (indien relevant), de soort wordt als kwetsbaar beschouwd hiervoor (Buij *et al.* 2018).

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied voor de grote zilverreiger als broedvogel. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Grootschalige waterstandsverlagingen, gevolgd door herinundatie	x		
Herinundatie na tijdelijke drooglegging	x		
Jaarrond begrazing	x		
Verwijderen slib t.b.v. goed waterdoorzicht		x	
Waarborgen rust nabij kolonies		x	
Voorkomen aanvaringen hoogspanningsleidingen		x	

Niet-broedvogel

- Vanaf 1995 wordt het grazige gebied van de Oostvaardersplassen jaarrond begraasd door Heckrunderen, Konikpaarden en Edelherten. Deze grote herbivoren zorgen voor de aanwezigheid en het behoud van graslanden, welke in combinatie met de reeds gegraven poelen aldaar, zorgen voor goede voedselvoorziening voor grote zilverreigers. Een deel van de poelen raakt in het winterhalfjaar verbonden met bestaande sloten, waardoor ze bevolkt worden met stekelbaarzen. Door deze periodieke connectiviteit en het wegvangen van vis bij lage waterstanden ontstaan pionierssituaties met visverjonging (Provincie Flevoland 2015), waar de grote zilverreiger van kan profiteren.
- Waar door begrazing van grauwe ganzen slibopwerveling is ontstaan, resulterend in troebel water, is verwijderen van dit slib van belang voor het creëren van goed waterdoorzicht voor de vangbaarheid van prooien voor de grote zilverreiger (Provincie Flevoland 2015).
- Ondanks dat grote zilverreigers vaak op plekken slapen die moeilijk toegankelijk zijn, is het belangrijk dat de rust in deze gebieden gewaarborgd wordt. Over het algemeen wordt bij recreatie buiten de broedtijd als afstand tussen de slaappleaats en de verstoringsbron een bufferzone van minimaal 250 meter (tot 500 meter op water) geadviseerd en bij foeragerende vogels 100 meter (tot 250 meter op water), al kan de situatie tussen locaties verschillen (Krijgsveld *et al.* 2022).
- Maatregelen om aanvaringen met hoogspanningsleidingen te voorkomen (indien relevant), de soort wordt als kwetsbaar beschouwd hiervoor (Buij *et al.* 2018).

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied voor de grote zilverreiger als niet-broedvogel. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Jaarrond begrazing in combinatie met poelen	x		
Verwijderen slib t.b.v. goed waterdoorzicht		x	
Waarborgen rust		x	
Voorkomen aanvaringen hoogspanningslijnen		x	

8. Bronnen

- Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2024. Broedvogels in Nederland in 2023. Sovon-rapport 2024/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Buij R., Jongbloed S., van der Jeugd H., Klop E., Lagerveld S., Limpens H., Meeuwsen H., Ottburg F., Schippers P., Tamis J., Verboom J., van der Wal T., Wegman R., Winter E. & Schotman A. 2018. Kwetsbare soorten voor energie-infrastructuur in Nederland; Overzicht van effecten van hernieuwbare energie-infrastructuur en hoogspanningsleidingen op de kwetsbaarste soorten vogels, vleermuizen, zeezoogdieren en vissen, en oplossingsrichtingen voor een natuurinclusieve energietransitie. Wageningen Environmental Research Rapport 2883.
- Foppen R., van Roomen M., van den Bremer L. & Noordhuis R. 2016. De ecologische haalbaarheid van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor vogels. Sovon-rapport 2016/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- de Jong A. 2018. Grote Zilverreiger *Ardea alba*. Pp. 184-185 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Klaassen O. 2012. De toename van overwinterende Grote Zilverreigers in Nederland aan de hand van dagtellingen en slaapplaatstellingen. *Limosa* 85 (2): 82-90.
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G. & Foppen R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- van Kleunen A., van Roomen M., Janssen J.A.M., Kuiters A.T., van Winden E., Boele A., Schmidt A.M. & van Vreeswijk T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- van der Kooij H. van der & Voslammer B. 1997. Aantalsontwikkeling van de Grote Zilverreiger *Egretta alba* in Nederland sinds 1970 in een Europees perspectief. *Limosa* 70: 119-125.
- Koridon A.H., Polman G.K.R., Poorter E.P.R., Ven G.A. & Zijlstra M. 1981. De Oostvaardersplassen. Ontwikkeling en onderzoek van een nieuw natuurgebied in Flevoland. Flevobericht 169. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, Lelystad.
- Krijgsveld K.L., Klaassen B. & van der Winden J. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsevoeligheden en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Ławicki L. 2014. The Great White Egret in Europe: population increase and range expansion since 1980. *British Birds* 107: 8-25.
- Ministerie van LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van LNVN. 2026. Natura 2000 Doelendocument 2026; vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Den Haag.
- Provincie Flevoland. 2015. Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen (78).
- Slaterus R., Schekkerman H., Kleyheeg E., Sierdsema H. & Foppen R. 2022. Impact van hoogpathogene aviaire influenza op vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2022/90. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Slaterus R., Bresser S. & Brinkman C. 2024. Hoogpathogene aviaire influenza als bedreiging voor vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2024/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2021. Verschenen of verdwenen, ruim een eeuw Nederlandse broedvogels in beweging. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Vogel R., Foppen R., van den Bremer L., van Turnhout C.A.M. & van Roomen M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Zoetebier D., van Winden E., Sierdsema H., Foppen R. & van den Bremer L. 2024. Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang. Sovon-rapport 2024/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024a. Bouwsteen Grote Zilverreiger broedvogel. <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21957>. Geraadpleegd op 12/12/2024.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024b. Bouwsteen Grote Zilverreiger niet-broedvogel. <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21958>. Geraadpleegd op 12/12/2024.